

**Plan wynikowy z wymaganiami edukacyjnymi przedmiotu język polski w zakresie podstawowym i rozszerzonym
dla klasy pierwszej szkoły ponadgimnazjalnej**

Tematy przeznaczone dla poziomu rozszerzonego oznaczone są gwiazdką*

Temat (rozumiany jako lekcja)	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca)	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna)	Wymagania rozszerzające (ocena dobra)	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra)	Wymagania wykraczające (ocena celująca)
Dział I. Literatura i język z różnych perspektyw.					
1.1. Literatura z perspektywy historycznoliterackiej.	Uczeń: -zna pojęcia: epoka literacka, prąd artystyczny; -podaje przykłady epok literackich; -podaje przykłady prądów artystycznych;	Uczeń: -wymienia epoki w dziejach kultury; -zna podstawowe czynniki kształtujące epokę; -wyjaśnia, czym jest prąd artystyczny i okres w kulturze;	Uczeń: -zna i omawia czynniki wewnętrzne i zewnętrzne kształtujące epokę; -zna kryteria klasyfikowania dzieła do określonego prądu; -rozumie istotę konwencji artystycznej; -poprawnie posługuje się pojęciami;	Uczeń: -wyjaśnia złożoność podziałów między epokami; -wyjaśnia istotę konwencji artystycznej; -sprawnie posługuje się językiem historycznoliterackim;	Uczeń: -samodzielnie przywołuje i omawia rozmaite konwencje artystyczne; -porównuje, wskazując podobieństwa i różnice, odmienne prądy artystyczne; -dąży do pełnego uczestnictwa w kulturze i rozumienia literatury;
1.2. O rodzajach i gatunkach literackich.	-zna podział na rodzaje i gatunki literackie; -rozpoznaje rodzaj literacki wskazanego utworu; -podejmuje próbę formułowania wniosków;	-wymienia przykłady utworów reprezentujących różne gatunki literackie; -poprawnie posługuje się słownictwem (np. liryka, epika, proza, wiersz); -sporządza notatkę w	-zna pojęcie <i>synkretyzm</i> , kojarzy je z podziałem na rodzaje i gatunki literackie; -omawia wyróżniki rodzajowe i gatunkowe;	-wyjaśnia zjawisko synkretyzmu na podstawie wskazanych utworów; -bada zastosowaną w utworze formę wypowiedzi; -rozpoznaje różne gatunki literackie,	-podaje przykłady gatunków literackich spoza kanonu szkolnego;

		odpowiedniej wybranej przez siebie formy;		poprawnie je nazywając; -sporządza notatkę zawierającą logicznie uporządkowane informacje i wnioski;	
1.3. Rzeczywistość z perspektywy znaku.	-zna wieloznaczność słowa <i>język</i> ; -poprawnie używa pojęcia <i>język</i> w różnych znaczeniach; -zna pojęcie <i>znak</i> ;	-wymienia znaki umowne i naturalne; -definiuje język jako system znaków; -zna system i podsystemy języka; -redaguje komunikat, posługując się różnymi kodami;	-definiuje pojęcie znaku; -omawia bezpośrednio i pośrednio akty mowy; -rozpoznaje i wyjaśnia intencje nadawcy tekstu; -posługuje się terminologią językoznawczą;	-samodzielnie konstruuje komunikaty, dążąc do uzyskania maksymalnej zgodności z intencją; -czyta tekst teoretycznoliteracki na poziomie dosłownym i symbolicznym;	-samodzielnie analizuje rzeczywistość językową, bezbłędnie używając terminologii językoznawczej;
1.4-5. Język narzędziem kreowania świata.	-zna i omawia niezbędne warunki, aby zaistniała komunikacja językowa; -wymienia podstawowe funkcje tekstów; -wie, że język jest narzędziem kreowania świata; -czyta tekst teoretyczny, analizując jego ogólny sens;	-tworzy teksty, świadomie dążąc do realizacji ich określonej funkcji; -czyta tekst teoretyczny, analizując jego kompozycję i sens poszczególnych akapitów;	-świadomie stosuje w tworzonych przez siebie tekstach właściwe dla określonej funkcji środki językowe; -zna funkcję fatyczną, metaforyczną, kreatywną i magiczną tekstów językowych;	-zna różne funkcje języka; -podaje stosowne przykłady tekstów reprezentujących określone funkcje;	-wyjaśnia, w jaki sposób język służy kreacji świata;
Dział II. Biblia.					
2.1 – 2. Znana i nieznaną. Miejsce ksiąg biblijnych w tradycji	-zna podział Biblii na Stary i Nowy Testament;	-podaje przykłady ksiąg mądrościowych, historycznych i	-omawia sposób powstawania ksiąg biblijnych i kwestię	-wyjaśnia istotę ksiąg historycznych, mądrościowych i	-interpretuje fragmenty Księgi Koheleka i Księgi Jeremiasza, analizując

kultury europejskiej.	-wymienia najważniejsze księgi biblijne, opowiada ich treść; -zna materiały, na których utrwalono najstarsze zapisy ksiąg biblijnych; -czyta ze zrozumieniem tekst o powstawaniu Starego Testamentu;	prorockich; -zna języki, w jakich powstawała Biblia; -analizuje przeczytany tekst; -poprawnie posługuje się nazwami: testament, biblia, sacrum, profanum;	autorstwa; -gromadzi i wypowiada argumenty o kulturotwórczej roli Biblii;	prorockich, zwracając uwagę na różnicowanie ich treści;	funkcję zastosowanych w nich środków językowych;
2.3. Biblijny opis stworzenia świata.	-zna Księgę Genesis jako rozpoczynającą Biblię i opisującą powstanie świata; -czyta fragmenty księgi i omawia zawarty w niej obraz świata i miejsce człowieka w dziele stworzenia;	-podaje przykłady dzieł plastycznych, nawiązujących do Księgi Rodzaju; -poprawnie używa słownictwa: <i>kosmogonia, monoteizm, politeizm</i> ;	-charakteryzuje język Księgi Rodzaju ; -analizuje etapy stwarzania świata; -wyjaśnia miejsce człowieka w dziele stworzenia;	-rozpoznaje kreatywną funkcję języka w dziele stworzenia; -analizuje i interpretuje dzieła plastyczne wyobrażające motywy z Księgi Rodzaju;	-interpretuje Księgę Rodzaju jako tekst symboliczny; -porównuje kosmogonię biblijną z innymi;
2.4. Dosłowne i symboliczne znaczenie Pieśni nad Pieśniami.	-określa temat fragmentów; -omawia postawy bohaterów tekstu; -czyta tekst Izabeli Filipiak <i>Pochwała Pieśni</i> ;	-charakteryzuje bohaterów; -przedstawia zawarty we fragmentach księgi obraz miłości;	-rozumie i omawia symboliczne znaczenie Pieśni nad Pieśniami; -wskazuje zawarte w tekście środki językowe; -analizuje tekst I. Filipiak według poleceń;	-analizuje funkcjonalnie język tekstu Pieśni.....;	-interpretuje Pieśń nad Pieśniami w odniesieniu do kontekstu macierzystego (biblijnego) i innych;
2.5. Trudna mądrość Księgi Hioba.	-zna treść Księgi Hioba; -zna i poprawnie stosuje w swoich wypowiedziach związek	-rozumie, czym jest archetyp; -podejmuje próbę wyjaśnienia postawy	-definiuje archetyp i wyjaśnia uniwersalny sens Księgi Hioba jako opowieści o ludzkim	-analizuje i interpretuje utwór liryczny nawiązujący do Księgi Hioba, poprawnie	-interpretuje Księgę Hioba, samodzielnie przywołując różne konteksty;

	frazeologiczny <i>hiobowa wieść</i> ;	Hioba jako archetypu; -opisuje obraz życia zawarty w opowieści o Hiobie; -analizuje utwór liryczny nawiązujący do postawy Hioba, wyjaśnia jego dosłowny sens;	cierpieniu; -analizuje język tekstu, wyjaśnia funkcję zastosowanych środków językowych;	stosuje terminy z zakresu wiedzy teoretycznoliterackiej;	
2.6. Poetyckość biblijnych psalmów.	-zna psalm jako gatunek biblijnej liryki religijnej; -podejmuje próbę rozpoznania zawartego w psalmach obrazu Boga i człowieka;	-rozpoznaje i wyjaśnia funkcję zawartych w psalmach typowych środków stylistycznych; -analizuje psalmy jako teksty religijne i literackie; -posługuje się terminem psalterz;	-omawia genezę psalmów ; -zna autorów tłumaczeń i parafraz psalmów; -zna pojęcie wersetu biblijnego; -bada styl i kompozycje psalmów;	-wyjaśnia znaczenie psalmów jako tekstów kultury; -funkcjonalnie analizuje styl wybranych psalmów;	-porównuje sens i język dawnych i współczesnych psalmów oraz ich parafraz;
2.7. Błogosławieni, czyli szczęśliwi. Analiza Kazania na Górze.	-zna tekst Kazania....; -rozumie tekst na poziomie leksykalnym;	-opisuje obraz nawiązujący do omawianego fragmentu; -wyjaśnia sens miłosierdzia jako postawy człowieka;	-analizuje teksty kultury na poziomie metaforycznym; -analizuje kompozycję i styl Kazania....;	-interpretuje metaforyczne wyrażenia: <i>sól ziemi i światłość świata</i> ; -interpretuje funkcję nawiązań do Kazania... w wierszu Kasprowicza;	-samodzielnie odszukuje i interpretuje inne teksty kultury, które odnoszą się do Kazania...;
2.8. Prosta nauka biblijnych przypowieści.	-zna przypowieść jako biblijną formę literacką; -rekonstruuje treść wybranych przypowieści; -rozumie znaczenie związków	-charakteryzuje postawy bohaterów oraz omawia obraz świata zawarty w przypowieściach; -opisuje obrazy Rembrandta i van	-wymienia przykłady utworów mających sens paraboliczny, wyjaśnia ich metaforyczny sens; -interpretuje przypowieści jako teksty paraboliczne;	-analizuje dzieła plastyczne odnoszące się do przypowieści; -analizuje środki plastyczne ;	-interpretuje uniwersalne znaczenie motywu ziarna, siewu, talentów; -podaje inne przykłady przypowieści, interpretuje ich

	frazeologicznych syn <i>marnotrawny,</i> <i>miłosierny</i> <i>Samarytanin;</i>	Gogha;			paraboliczne znaczenie;
2.9.Literackie parabole XX wieku. Albert Camus jako autor <i>Dżumy</i> .	-zna pojęcie <i>parabola</i> ; -podaje przykłady utworów o charakterze parabolicznym; -zna Alberta Camusa jako autora <i>Dżumy</i> ; -zna treść <i>Dżumy</i> ; -notuje podstawowe informacje o pisarzu;	-definiuje parabolę; -sporządza notatkę na podstawie tekstu o Albercie Camusie; -omawia genezę powieści;	-charakteryzuje sylwetkę twórczą Alberta Camusa; -omawia poglądy pisarza;	-analizuje postawę filozoficzną Camusa;	--omawia egzystencjalizm jako kierunek filozoficzny;
2.10-11. Postawy moralne bohaterów <i>Dżumy</i> .	-wymienia bohaterów powieści, opowiada o ich postawach; -ocenia postawy etyczne (podejmuje próbę wnioskowania);	-porównuje postawy bohaterów; -odnajduje w powieści stosowne fragmenty prezentujące bohaterów; -odczytuje fragmenty tekstu przedstawiające bohaterów, formułuje wynikające z nich wnioski;	-rozpatruje postawy bohaterów w wymiarze uniwersalnym;	-interpretuje fragmenty na poziomie metaforycznym;	-wyjaśnia powiązanie problemów etycznych zawartych w powieści z filozofią egzystencjalną;
2.12. <i>Dżuma</i> jako przypowieść.	-przedstawia <i>Dżumę</i> jako powieść paraboliczną; -omawia składniki świata przedstawionego utworu; -w prosty sposób	-formułuje argumenty potwierdzające paraboliczność powieści;	-interpretuje fragmenty o charakterze sentencji, wskazując ich uniwersalną wymowę; -buduje spójną kilkudzaniową wypowiedź rozwijającą sens aforyzmów;	-analizuje i wyjaśnia związki obrazów zawartych w powieści z realiami wojny;	-interpretuje paraboliczny sens <i>Dżumy</i> w kontekście historycznym, literackim i filozoficznym; -zna esej, <i>Mit Syzyfa</i> , zestawia jego sens z

	tłumaczy sens zawartych w powieści uniwersalnych refleksji;				powieścią;
2.13-14. Refleksje moralne Tarrow. Analiza fragmentu.	-czyta ze zrozumieniem wskazany fragment powieści; -przedstawia bohaterów i okoliczności ich rozmowy; -określa temat fragmentu; -tworzy logiczną wypowiedź odnoszącą się do dosłownej warstwy tekstu	-analizuje postawy bohaterów, charakteryzuje ich poglądy; -podejmuje próbę wnioskowania;	-konstruuje logiczne wnioski, wynikające z analizy fragmentu; -tworzy spójną, poprawną językowo wypowiedź;	-analizuje i interpretuje fragment; -konstruuje oryginalne wnioski, samodzielnie interpretuje tekst na poziomie metaforycznym;	Pogłębia interpretację, funkcjonalnie przywołując różne konteksty; -tworząc tekst posługuje się bezbłędnym językiem; -pisze oryginalnym, dojrzałym stylem;
2.15.Symboliczny sens Księgi Apokalipsy.	-czyta ze zrozumieniem tekst biblijny; -zna sens słowa <i>apokalipsa</i> ; -opisuje obraz Memlinga <i>Sąd Ostateczny</i> ;	-zna pojęcie <i>topos</i> ; -odnajduje we fragmentach księgi symbole; -opisuje zawarte w tekście obrazy poetyckie; -wymienia nawiązania do Księgi Apokalipsy w różnych dziedzinach sztuki;	-omawia genezę Księgi Apokalipsy; -interpretuje symbole zawarte w księdze; wyjaśnia Apokalipsę jako <i>topos</i> ;	-analizuje i wyjaśnia alegoryczny charakter obrazu Memlinga; -sprawnie posługuje się terminologią teoretycznoliteracką podczas analizy i interpretacji tekstu;	-samodzielnie przywołuje i porównuje różne przykłady kulturowych nawiązań do Księgi Apokalipsy; -trafnie wyjaśnia funkcję nawiązań;
2.16. Poetycka wizja końca świata w wierszu Miłosza <i>Piosenka o końcu świata</i> .	-czyta wiersz Miłosza; -opisuje zawarte w nim obrazy poetyckie; -redaguje prosty tekst na podstawie utworu;	-analizuje wiersz Miłosza <i>Piosenka o końcu świata</i> , nazywając podmiot liryczny i określając	-omawia ukształtowanie języka utworu pod względem funkcjonalnym; -redaguje logiczny tekst	-interpretuje obrazy poetyckie w wierszu Miłosza; -rozpoznaje styl biblijny, określa jego funkcję;	-interpretuje tekst utworu, funkcjonalnie odwołując się do szerokiego kontekstu kulturowego;

		<p>sytuację liryczną; --wskazuje podstawowe różnice między literackim i biblijnym obrazem Apokalipsy;</p>	<p>na temat zawartej w utworze wizji końca świata;</p>		
2.17. Przekłady i parafrazy Biblii.	<p>-zna najważniejsze przekłady Biblii; -poprawnie posługuje się pojęciami: <i>przekład, parafraza</i>; -konstruuje prostą notatkę;</p>	<p>-zna Wulgatę jako przekład Biblii na język łaciński; -podaje przykłady najważniejszych polskich przekładów Biblii;</p>	<p>-omawia dzieje tłumaczeń Biblii; -konstruuje syntetyczną notatkę na podstawie zgromadzonych informacji;</p>	<p>-analizuje i wyjaśnia różnice językowe między przekładami; -omawia obraz ludzkiego życia zawarty w parafrazach psalmów Jana Kochanowskiego i Mikołaja Sępa Szarzyńskiego;</p>	<p>-porównuje różne przekłady i parafrazy pod względem światopoglądowym i stylistycznym; -bezbłędnie posługuje się językiem krytycznoliterackim;</p>
2.18. Nawiązania do Biblii we współczesnym języku.	<p>-wymienia znane związki frazeologiczne o rodowodzie biblijnym i podaje ich współczesne znaczenie; -tworzy proste wypowiedzi z użyciem podanych przykładów frazeologizmów;</p>	<p>-zna pojęcia: <i>aforyzm, sentencja</i>; -konstruuje tabelę ilustrującą rodowód oraz znaczenie frazeologizmów biblijnych;</p>	<p>-zna rodowód i znaczenie biblijnych frazeologizmów; -interpretuje sentencje i przysłowia wywodzące się z Biblii; -redaguje opowiadanie, reportaż lub felieton zainspirowany sentencją biblijną;</p>	<p>-sprawnie posługuje się frazeologizmami rzadko używanym;</p>	<p>-świadomie i funkcjonalnie używa frazeologizmów biblijnych;</p>
2.19. Motywy biblijne we współczesnej poezji.	<p>-czyta zaproponowany tekst, określa jego temat i podstawowy sens; -wskazuje motyw biblijny;</p>	<p>-omawia podmiot liryczny, adresata i sytuację liryczną utworu; -podejmuje próbę interpretacji utworu;</p>	<p>-nazywa środki stylistyczne, omawia ich funkcję; -omawia kluczowe motywy utworu;</p>	<p>-analizuje i interpretuje tekst, odnosząc do różnych kontekstów;</p>	<p>-proponuje pogłębioną interpretację porównawczą wobec innych utworów lub biblijnego pierwowzoru;</p>
2.20. 21. 22. Synteza	-porządkuje	-podejmuje próbę	-rozwiązuje zadania	-uświadamia sobie	-w rozwiązywaniu zadań

wiadomości o Biblii. Sprawdzian. Omówienie wyników.	wiadomości; -rozwiązuje test na poziomie podstawowym;	wnioskowania; -segreguje i hierarchizuje wiadomości;	testowe na poziomie ponadpodstawowym;	niedostatki wiedzy, uzupełnia je, zachowując pełną autonomię; -rozwiązuje test prawie bezbłędnie;	testowych wykorzystuje wiedzę spoza kanonu;
Dział III. Antyk.					
3.1-2. Znaczenie mitologii w dziejach kultury europejskiej.	-zna najbardziej popularne mity greckie; -rozumie i poprawnie używa terminu <i>mitologia</i> ; -czyta ze zrozumieniem tekst Normana Daviesa <i>Legenda o Europie</i> -streszcza wskazane opowieści mityczne;	-omawia postacie mityczne jako archetypy ludzkich postaw; -analizuje dzieła sztuki odwołujące się do mitów; -redaguje własny tekst na podstawie mitów;	-wymienia przykłady postaci mitycznych stanowiących archetypiczny wzorzec zachowań; -używa w poprawnym kontekście znaczeniowym słów: <i>mitoman, mitomania, mitologizacja</i> ; -odczytuje <i>Legendę o Europie</i> na poziomie metaforycznym;	-rozpoznaje mity współczesnej kultury, analizuje je, wskazuje ich źródła;	-zna mitologię w różnych redakcjach; -swobodnie przywołuje mity greckie i rzymskie jako przykłady postaw;
3.3.Kosmogonia mityczna.	-opowiada lub streszcza mity kosmogoniczne; -sporządza słowniczek bogów greckich;	-charakteryzuje greckich bogów, odwołując się do ich antropomorficznych wyobrażeń; -zna znaczenie słów: <i>politeizm, kosmogonia</i> ;	-zna pierwotne znaczenie słów: <i>chaos i kosmos</i> ; -analizuje mitologiczną historię powstania świata;	-interpretuje sens czterech wieków ludzkości; -analizuje tekst Kubiaka <i>Groza pierwotna</i> ;	-zna i poprawnie interpretuje esej Jastruna <i>Mit śródziemnomorski</i> ;
3.4.Ludzie i bogowie w mitologii greckiej.	- podejmuje próbę charakterystyki najsyńniejszych bogów greckich; -zna znaczenie słowa	-używa słów pochodnych od słowa <i>heros</i> ; -charakteryzuje mitycznego herosa;	-porównuje mityczne wyobrażenia bogów z typowymi zachowaniami człowieka, formułuje	-zbiera, korzystając z różnych źródeł, informacje o artystycznych przedstawieniach	-porównuje literackie i plastyczne wyobrażenia bóstw;

	<i>heros;</i>		wnioski;	bogów;	
3.5. Uniwersalna wymowa mitu o Prometeuszu.	-opowiada mit; -zna mityczną wersję pojawienia się istoty ludzkiej; -podejmuje próbę wyjaśnienia postawy prometejskiej;	-porównuje literacką wersję mitu z hasłem słownikowym; -opisuje malarskie wyobrażenia Prometeusza;	-definiuje prometeizm, wyjaśnia charakter tej postawy; -rozpoznaje tworzywo różnych dzieł sztuki; -omawia zawartą w micie koncepcję człowieka;	-wyjaśnia sens metaforycznych wyrażeń zawartych w micie prometejskim; -interpretuje malarskie wyobrażenia Prometeusza;	-porównuje mit i jego malarskie realizacje, funkcjonalnie analizując zastosowane środki artystycznego wyrazu;
3.6. Prometeusz bohaterem utworów literackich.	-czyta ze zrozumieniem wskazane utwory; -określa ich temat;	-nazywa nastrój utworów, przywołując odpowiednie argumenty; -określa różnice w wyobrażeniach Prometeusza w micie i utworach literackich;	-funkcjonalnie analizuje język utworów; -charakteryzuje zawarty w utworach obraz Prometeusza;	-interpretuje sens utworów na poziomie metaforycznym; -wyjaśnia funkcję komizmu, ironii, kolokwializmów w odniesieniu do idei utworów;	--analizuje i interpretuje teksty, osadzając je w szerokim kontekście kulturowym;
3.7. Apollo i Dionizos.	-omawia bohaterów mitów: Apolla, Dionizosa, Marsjasza; -czyta ze zrozumieniem wskazany mit; -zna muzy jako boginie sztuki i nauki;	-charakteryzuje postacie mityczne; -wyszukuje w tekście istotne informacje;	-rozumie i wyjaśnia znaczenie podanych postaci mitycznych w dziejach kultury europejskiej;	-zna koncepcję Nietzschego na temat żywiołu dionizyjskiego i apollońskiego w sztuce;	-analizuje i interpretuje wiersz Herberta <i>Apollo i Marsjasz</i> ;
3.8. Funkcje mitów dawniej i dziś.	-rozpoznaje postacie mityczne; -opowiada (streszcza) podane mity;	-porównuje mity i bohaterów mitycznych; -analizuje funkcję motywów mitologicznych w wybranych dziełach sztuki;	-klasyfikuje mity ze względu na ich funkcję i temat; -wskazuje przykłady współczesnych mitów, wyjaśnia ich kulturowe znaczenie;	-konstruuje scenariusz filmu lub inscenizacji na podstawie mitów;	-przygotowuje prezentację na temat współczesnych mitów społecznych;
3.9. Literatura	-zna przedstawicieli	-porządkuje wiedzę na	-zna i poprawnie używa	-posługuje się pojęciem	-swobodnie interpretuje

starożytnej Grecji i Rzymu.	literatury antycznej;	temat twórczości literackiej antyku; -wymienia przedstawicieli liryki greckiej; -określa temat wskazanych fragmentów utworów;	pojęcia: <i>liryka tyrzejska</i> , <i>anacreontyk</i> , -interpretuje fragmenty utworów; -rozpoznaje gatunki liryczne o rodowodzie antycznym;	<i>mimesis</i> w wypowiedziach o literaturze i sztuce antycznej; -charakteryzuje istotę twórczości Safony, Tyrtajosa, Symonidesa, Anakreonta;	utwory liryczne antyku;
3.10-11. W świecie poematów Homera.	-zna Homera jako autora <i>Iliady i Odysei</i> . -opowiada na podstawie tekstu mit o wojnie trojańskiej; -wymienia bohaterów opowieści Homera, zna ich dzieje;	-charakteryzuje bohaterów eposu; -czyta i analizuje wskazane fragmenty utworów; -nazywa podstawowe cechy eposu homeryckiego;	-definiuje inwokację; -rozpoznaje i nazywa zabiegi służące kreacji bohaterów; -charakteryzuje bohaterów eposu, odnajdując w ich postawach odwieczne ludzkie zalety i słabości; -analizuje wskazane fragmenty, wyjaśniając sens idealizacji, realizmu i fantastyki; -odnajduje w <i>Odysei</i> topos wędrowni;	-charakteryzuje styl Homera; -interpretuje tekst poetycki nawiązujący do poematów Homera (np. Staffa <i>Odys</i> lub Jastruna <i>Czytanie Homera</i>);	-ze zrozumieniem posługuje się słownictwem: <i>heksametr</i> , <i>iloczas</i> , <i>stopa metryczna</i> ;
3.12. Teatr i dramat antycznej Grecji.	-opisuje grecki teatr, aktorów, przedstawienie; -czyta ze zrozumieniem tekst Banacha;	-wymienia gatunki dramatyczne; -tworzy słownik pojęć związanych z antycznym teatrem; -zna najśłynniejszych greckich dramaturgów;	-omawia zjawiska związane z dziejami teatru; -zna i wyjaśnia <i>katharsis</i> ; -tworzy bibliografię tematyczną; -zna zapis bibliograficzny;	-przygotowuje scenariusz przedstawienia opartego na koncepcji greckiego dramatu;	-posługuje się pełną wiedzą na temat teatru antycznego;

3.13-16. Tragiczna koncepcja ludzkiego losu w <i>Królu Edypie i Antygonie</i> Sofoklesa.	-zna treść dramatu Sofoklesa ; -odtwarza treść mitu o Labdakidach; -redaguje prostą wypowiedź na podstawie analizy fragmentu;	-analizuje dzieje bohaterów, uwzględniając tragiczny wymiar ich losu; -czyta ze zrozumieniem fragment <i>Historii estetyki</i> Tatarkiewicz; -rozumie istotę sytuacji tragicznej;	-analizuje i interpretuje fragment dramatu; -pisze spójną wypowiedź na podstawie fragmentu i wiedzy o mitycznych losach rodu Labdakidów; -zna mityczne bóstwa przeznaczenia;	-analizuje uniwersalne prawdy egzystencjalne wynikające z mitu; -charakteryzuje tragedię antyczną; -definiuje ironię tragiczną i winę tragiczną;	-porównuje los Edypa i Antyfony z losem innych bohaterów mitycznych oraz egzystencją człowieka ery nowożytnej;
3.17. Koncepcje ludzkiego życia według filozofów antycznych.	-wie, czym zajmuje się filozofia; -formułuje pytania natury filozoficznej; -wymienia najślynniejszych filozofów antyku;	-zna Sokratesa, Arystotelesa, Senekę, Epikura jako filozofów antyku; -nazywa systemy filozoficzne antyku; -wie, czy jest aforyzm;	-wymienia i omawia dziedziny filozofii; -interpretuje sentencje antycznych filozofów; -charakteryzuje poglądy epikurejczyków i stoików;	-interpretuje fragmenty tekstów filozoficznych;	-porównuje różne systemy filozoficzne, dostrzegając ich złożoność i specyfikę;
3.18. <i>Obrona Sokratesa</i> - obroną godności.	-czyta i rozumie na poziomie leksykalnym <i>Obronę Sokratesa</i> Platona;	-wymienia zawarte w tekście argumenty filozofa; -opisuje i analizuje obraz Davida <i>Śmierć Sokratesa</i> ;	-analizuje mowę filozofa na poziomie metaforycznym; -interpretuje obraz Davida;	-wyjaśnia, na czym polega obrona godności według Sokratesa; -analizuje styl wypowiedzi;	-interpretuje mowę w kontekście poglądów moralnych Sokratesa;
3.19. Funkcjonalność motywów antycznych we współczesnej polszczyźnie.	-podaje przykłady słownictwa i związków frazeologicznych o rodowodzie antycznym; -wymienia przykładowe nazwy z różnych dziedzin wywodzące się z antyku;	-poprawnie posługuje się frazeologią antyczną; -wyjaśnia znaczenie i rodowód frazeologizmów;	-opisuje wpływ kultury antycznej na język; -wymienia nazwy o rodowodzie antycznym, zna ich źródło i pierwotne znaczenie;	-świadomie używa wyrazów i związków frazeologicznych;	-bada język, obserwuje zjawiska występujące w języku;
3.20. Nawiązania do	-czyta esej Camusa;	-analizuje koncepcje	-wyjaśnia funkcję	-interpretuje esej na	-interpretuje esej w

antyku w kulturze późniejszych epok. <i>Mit Syzyfa</i> Alberta Camus.	-rozumie tekst na poziomie leksykalnym; -określa temat eseju;	życia zawarte w tekście; -zna egzystencjalizm jako nurt filozoficzny;	wykorzystania mitu o Syzyfie w eseju Camusa;	poziomie metaforycznym; -wyjaśnia założenia egzystencjalizmu;	kontekście literatury i filozofii A. Camusa;
3.21. 22.23. Pisanie własnego tekstu. Analiza zadania. Poprawa.	-pisze prosty tekst na podstawie analizy fragmentu;	-poprawnie posługuje się słownictwem; -wykorzystuje wiedzę o starożytności przy redagowaniu tekstu;	-redaguje tekst spójny, logiczny, posługuje się poprawnym językiem; -analizuje własne błędy;	-pisze tekst wyczerpujący, zgodny z poleceniem zawartym w temacie;	-pisze własny tekst, posługując się bezbłędnym językiem i oryginalnym stylem; -odwołuje się w tekście do wielu kontekstów;
Dział IV: O systemie leksykalnym współczesnej polszczyzny.					
4.1. Sposoby wzbogacania słownictwa.	-zna niektóre sposoby bogacenia słownictwa, podaje przykłady; -zna języki stanowiące źródło zapożyczeń;	-poprawnie posługuje się neologizmami i zapożyczeniami we własnych wypowiedziach;	-zna podział słownictwa na czynne i bierne; -omawia funkcjonalność zapożyczeń; -analizuje źródła zapożyczeń i przyczyny wpływu konkretnych języków na polszczyznę;	-sprawne posługuje się neologizmami; -świadomie dobiera środki językowe, redagując wypowiedź;	-posługuje się językiem, korzystając z zasobu leksykalnego w sposób celowy, dąży do precyzji językowej; -zna wszystkie sposoby poszerzania zasobu leksykalnego;
4.2. Bogactwo systemu leksykalnego. Synonimy, antonimy, polisemy, homonimy.	-podaje przykłady synonimów, homonimów, antonimów;	-świadomie posługuje się synonimami;	-określa różnice znaczeniowe i stylistyczne między synonimami; -umiejętnie używa polisemów, unikając dwuznaczności wypowiedzi;	-rozpoznaje nacechowanie emocjonalne synonimów; -ocenia przydatność antonimów w literaturze i komunikatach innego typu;	-rozpoznaje różnice między polisemią a homonimią;

Dział V: Średniowiecze.						
5.1-2. Tysiąclecie średniowiecze. Wprowadzenie w epokę.	-wymienia najbardziej istotne zjawiska charakterystyczne dla średniowiecza; -omawia znaczące cechy cywilizacji średniowiecznej Europy; -czyta ze zrozumieniem tekst wprowadzający;	-streszcza fragmenty tekstu; -wymienia istotne zjawiska tworzące kulturę epoki (np. uniwersalizm, anonimowość, dwujęzyczność itd.); -określa ramy czasowe epoki;	-analizuje zjawiska kulturotwórcze; -osadza kulturę epoki na tle wydarzeń historycznych;	-posługuje się właściwą terminologią (np. alegoryczność, teocentryzm...); -wyjaśnia wartość kultury średniowiecza;	-samodzielnie poszukuje źródeł wiedzy na temat epoki;	
5.3. Teocentryczna filozofia średniowiecza.	-czyta tekst <i>Wyznań św. Augustyna</i> , podejmuje próbę wnioskowania;	-zna św. Augustyna i Tomasza z Akwinu jako filozofów średniowiecza; -zna i wyjaśnia teocentryzm; -tworzy syntetyczną notatkę; -porządkuje informacje;	-omawia poglądy filozofów, posługując się odpowiednią terminologią (np. dualizm, scholastyka i inne);	-analizuje miniatury średniowieczne pod kątem wyobrazonego na nich świata, pozycji Boga i człowieka w nim;	-wyjaśnia różne poglądy na temat ludzkiego życia i relacji między Bogiem a człowiekiem;	
5.4. O sztuce średniowiecza.	-zna styl romański i gotycki,; -podaje najbardziej znane zabytki sztuki romańskiej i gotyckiej;	-wskazuje symbol i alegorię jako cechy sztuki średniowiecza; -rozpoznaje styl danego dzieła podaje argumenty uzasadniające wybór;	-omawia symbol i alegorię, przywołując odpowiednie przykłady; -wymienia cechy stylów; -analizuje wybrane dzieło, wskazując cechy stylu;	-analizuje wskazane dzieła reprezentujące różne dziedziny średniowiecznej sztuki;	-porównuje dzieła średniowieczne różnych krajów;	
5.5. Różne oblicza literatury średniowiecza.	-zna cele literatury średniowiecza; -wymienia przykłady bohaterów literackich;	-wymienia i omawia wzorce osobowe epoki; -czyta tekst Bachtina o literaturze	-wyjaśnia istotę i źródło parenezy oraz anonimowości dzieł średniowiecznych;	-interpretuje wiersz Kaczmarskiego w odniesieniu do obrazu Breugla;	-dostrzega i wyjaśnia intertekstualność w dziejach kultury;	

	-czyta tekst o Marchołcie; -przypomina cechy rycerza średniowiecza;	karnawałowej; -czyta wiersz Kaczmarek <i>Walka postu z karnawałem</i> ;	-wymienia najważniejsze gatunki literackie epoki; -wyjaśnia funkcję karnawału w kulturze epoki; -opisuje obraz Breugla <i>Walka postu z karnawałem</i> ;		
5.6. Ewolucja modelu rycerza w kulturze Europy.	-wymienia cechy idealnego rycerza; -opowiada dzieje Rolanda i Tristana; -podaje przykłady nawiązań do modelu rycerza w późniejszych epokach; -czyta ze zrozumieniem tekst Marii Ossowskiej;	-zna epos i romans rycerski jako gatunki literackie średniowiecza; -charakteryzuje wybranego bohatera;	-porównuje sylwetki Rolanda i Tristana; -wyjaśnia idealizację w eposie rycerski; -wyjaśnia tragizm Tristana i Izoldy;	-porównuje rycerza średniowiecznego z jego późniejszymi kreacjami;	-przygotowuje pełną prezentację na temat ewolucji modelu rycerza, uwzględniając różne odmiany literatury;
5.7. Średniowieczny wzorzec władcy.	-czyta fragmenty utworów, podejmuje próbę charakteryzowania zawartego w nich obrazu władcy; -wymienia literackie przykłady władców; -czyta tekst o <i>Kronice polskiej</i> Galla Anonima;	-zna historiografię jako dział piśmiennictwa; -omawia model władcy jako ideał parenetyczny;	-wyjaśnia potrzebę kreacji modelu władcy w średniowieczu; -wyszukuje fragmenty stanowiące argumenty;	-wskazuje w tekście zabiegi służące kreacji bohatera;	-omawia historiografię średniowiecza charakteryzując przykłady kronik Kadłubka, Długosza, Janka z Czarnkowa;-
5.8. Średniowieczny wzorzec ascety.	-opowiada historię Aleksego; -rozumie pojęcie:	-omawia hagiografię jako dział piśmiennictwa;	-definiuje średniowieczną legendę o świętym;	-dowodzi, że <i>Legenda o św. Aleksym</i> to zabytek języka polskiego;	-analizuje język tekstu, zwracając uwagę na archaizmy różnego

	<i>asceza;</i>	-charakteryzuje postawę św. Aleksego;	-przedstawia bohatera jako ideał epoki;		typu;
5.9. Świętego Franciszka radosna. wiara	-opowiada o dziejach świętego na podstawie noty biograficznej; -rekonstruuje treść opowieści o nawróceniu wilka z Gubbio;	-omawia franciszkanizm jako postawę; -poprawnie tworzy streszczenie; -analizuje wiersz Twardowskiego <i>Trochę plotek o świętych</i> ;	-wyjaśnia światopogląd świętego Franciszka; -charakteryzuje postawę franciszkańską; -porównuje modele świętości Franciszka i Aleksego;	-rozważa wartość postawy franciszkańskiej ze współczesnego punktu widzenia; -interpretuje wiersz Twardowskiego w kontekście postawy franciszkańskiej;	-dostrzega i wyjaśnia ewolucję franciszkanizmu od średniowiecza do współczesności;
5.10. <i>Bogurodzica</i> jako arcydzieło literatury polskiej i zabytek języka polskiego.	-zna <i>Bogurodnicę</i> jako tekst średniowieczny; -zna temat utworu; -omawia znaczenie utworu dawniej i dziś;	-omawia treść pieśni; -przedstawia zawarty w niej wizerunek Maryi;	-analizuje język tekstu; -poprawnie posługuje się terminem <i>archaizm</i> ; -wymienia zawarte w utworze archaizmy;	-bada kompozycję utworu; -analizuje funkcjonalnie styl tekstu; -zna motyw <i>deesis</i> ; -porównuje język tekstu ze współczesną polszczyzną; -podaje argumenty dowodzące arcydzielności utworu;	-interpretuje tekst z uwzględnieniem różnych kontekstów (np. literackiego, religijnego, historycznego);
5.11. Obraz Matki Bożej w <i>Posłuchajcie bracia miła</i> .	-nazywa podmiot i odbiorców w utworze; -omawia postawę bohaterki;	-charakteryzuje postawę bohaterki jako kobietę oraz jako osobę świętą; -omawia styl tekstu;	-porównuje wizerunek Maryi w <i>Bogurodzicy i Posłuchajcie bracia miła</i> ; -analizuje wiersz Małgorzaty Hillar <i>Matka Boska z Kruźlowej</i>	-interpretuje tekst średniowieczny, uwzględniając kluczowe wyrażenia i motywy; -analizuje i interpretuje wiersz Hillar, odnosząc wnioski do kontekstu artystycznego (średniowieczna rzeźba);	-analizuje i interpretuje teksty, uwzględniając różne konteksty;

5.12-13. Literatura średniowieczna wobec spraw ostatecznych.	-opowiada treść fragmentów <i>Rozmowy Mistrza Polikarpa ze śmiercią</i> ; -czyta ze zrozumieniem tekst M. Włodarskiego;	-opisuje sytuacje przedstawione na reprodukcjach grafik Hansa Holbeina; -analizuje fragmenty utworów wyobrażające sceny śmierci bohaterów;	-zna motyw <i>danse macabre</i> i jego kontekst kulturowy; -wyjaśnia na podstawie tekstu historycznoliterackiego źródło popularności motywu;	-porównuje sposób wykorzystania motywu w tekstach literackich i dziełach plastycznych;	-analizuje dzieła pod kątem zastosowanych rozwiązań artystycznych, wyjaśnia ich funkcję;
5. 14. Zrozumieć średniowiecze – synteza wiedzy o epoce;	-wymienia główne motywy kulturowe epoki; -podaje przykłady dzieł; -porządkuje wiadomości w postaci tabeli;	-poprawnie stosuje terminologię; -analizuje w oparciu o przykłady typowe dla epoki zjawiska kulturowe; -zna kierunki artystyczne i główne założenia myśli filozoficznej epoki;	-dostrzega złożoność kultury średniowiecza; -hierarchizuje wiadomości; -bierze udział w dyskusji na temat osiągnięć kultury średniowiecza;	-wypowiada się w sposób przemyślany, logiczny i poprawny językowo; - przywołuje właściwe argumenty na poparcie proponowanych wniosków;	-przyjmuje rolę moderatora w dyskusji o znaczeniu i trwałości kultury epoki;
5.15-16. Sprawdzian wiedzy i umiejętności.	-realizuje proste polecenia testowe; -posługuje się językiem umożliwiającym zrozumienie intencji nadawcy;	-wykonuje poprawnie większość poleceń;	-popętnia nieliczne błędy językowe w zadaniach otwartych; -w realizacji poleceń wychodzi ponad poziom podstawowy;	-realizuje bezbłędnie większość poleceń; -w wypowiedziach pojawiają się nieliczne usterki;	-rozwiązuje test bezbłędnie; -posługuje się poprawnym językiem i dojrzałym, dostosowanym do formy wypowiedzi stylem;
5.17-18. Rozwój języka polskiego w dobie średniowiecza.	-dostrzega zmiany zachodzące w języku; -rozumie pojęcie <i>archaizm</i> -podaje przykłady archaizmów różnego	-zna podział dziejów języka; -podaje przykłady zmian fonetycznych; -analizuje teksty staropolskie, wskazując	-wymienia dawne procesy fonetyczne; -omawia na podstawie przykładów słownictwo bierne i czynne; -poprawnie posługuje	-wyjaśnia na przykładach palatalizację, przegłos polski, skutki zaniku jerów, wzdłużenie zastępcze;	-analizuje samodzielnie tekst staropolski, omawia zmiany, jakie zaszły w języku;

	typu;	zawarte w nich archaizmy; -podaje przykłady wyrazów, których znaczenie uległo zmianie;	się terminologią językoznawczą;		
5.19 Średniowieczne zabytki języka polskiego.	-wyjaśnia, czym jest zabytek języka; -wymienia kilka przykładów zabytków językowych;	-zna historię powstawania najstarszych tekstów;	-omawia kształtowanie się polskiego piśmiennictwa staropolskiego;	-wyjaśnia znaczenie tekstów staropolskich dla kształtowania się polskiej kultury i rozwoju języka;	-omawia rozwój języka, wiążąc wiedzę językową i literacką;
5.20. Poszerzanie zasobu języka poprzez zapożyczenia w czasie średniowiecza.	-wymienia języki wpływające na rozwój polszczyzny;	-zna czynniki decydujące o wpływie różnych języków na polszczyznę;	-wyjaśnia rodowód konkretnych zapożyczeń; -formułuje wnioski dotyczące funkcjonalności zapożyczeń dawniej i dziś;	-porównuje proces przejmowania obcych elementów językowych dawniej i dziś;	-przygotowuje prezentację na temat języka staropolskiego i zmian w nim zachodzących;
Dział VI: Kultura języka.					
6.1.Kultura języka a normy językowe.	-zna kulturę języka jako dział językoznawstwa; -definiuje błąd językowy, normę językową;	-zna potoczną i wzorcową normę językową;	-odróżnia błąd od innowacji językowej;	-wyjaśnia na przykładach sposoby podnoszenia kultury wypowiedzi;	-analizuje tekst, wskazując w nim udane innowacje językowe;
6.2-3. Błędy językowe.	-zna typy błędów językowych;	-analizuje wypowiedzi, oceniając ich poprawność; -posługuje się słownikami i wydawnictwami poprawnościowymi	-dokonuje stylistycznej korekty tekstu;opisuje błędy fonetyczne;	-wyjaśnia na przykładach przyczyny powstawania błędów różnego typu;	-wskazuje w wypowiedziach błędy słownikowe, frazeologiczne, poprawia je proponując wersję zgodną z normą;

		przy analizie języka tekstu;			
6.4-5. Kryteria poprawności językowej.	-zna kryteria poprawności językowej; -wymienia osoby, które mogą stanowić autorytet kulturalny;	-omawia zwyczaj społeczny; -opisuje kryterium funkcjonalne i narodowe; -wskazuje w wypowiedziach formy niefunkcjonalne;	-przy konstruowaniu wypowiedzi posługuje się synonimami;	-podaje przykłady form niezgodnych z systemem, a zaakceptowanych przez zwyczaj społeczny; -analizuje wpływ autorytetu kulturalnego na ocenę poprawności;	-zna wydawnictwa dotyczące kultury języka, korzysta ze źródeł, pogłębiając wiedzę językową;
6.7. O wyrazach modnych. Analiza tekstu Bralczyka <i>Co się nosi w mówieniu</i> .	-czyta ze zrozumieniem artykuł Bralczyka;	-czyta tekst na poziomie dosłownym, formułuje wnioski;	-analizuje tekst na poziomie metaforycznym;	-rozwiązuje większość zadań;	-wykonuje bezbłędnie wszystkie polecenia;
Zakres rozszerzony					
Dział II.					
1. Reinterpretacja motywów biblijnych w literaturze późniejszych epok.	-zna nawiązania do Biblii w literaturze późniejszych epok;	-analizuje wskazany utwór; -omawia podmiot liryczny, adresata, formę wypowiedzi; -proponuje hipotezę interpretacyjną (funkcja nawiązań do tekstu biblijnego);	-interpretuje kluczowe wyrażenia i motywy;	Analizuje i interpretuje tekst nawiązujący do Biblii w kontekście macierzystym;	-interpretuje tekst, odwołując się do wielu kontekstów;
2. Motywy biblijne w kulturze. Analiza wybranego dzieła.	-opisuje wybrane dzieło sztuki nawiązujące do motywu biblijnego; -przedstawia autora dzieła;	Przedstawia kontekst powstania dzieła; -określa funkcję zawartego w nim motywu biblijnego;-	-analizuje styl dzieła;	-porównuje dzieło plastyczne z literackim zawierającym ten sam motyw;	-analizuje dzieło z uwzględnieniem kontekstów; -posługuje się językiem stosownym do formy

					wypowiedzi;
3, 4, 5, 6. <i>Proces</i> Kafki jako parabola.	-zna treść powieści Kafki; - przedstawia Kafkę jako pisarza XX wieku;	-wyjaśnia, czym jest sytuacja kafkowska; -charakteryzuje Józefa K. jako bohatera kafkowskiego; -czyta i analizuje fragmenty dzieła;	-interpretuje <i>Proces</i> jako parabolę; -poprawnie posługuje się terminem <i>groteska</i> ; -wskazuje w powieści przykłady groteski;	-analizuje język fragmentów, wskazuje i interpretuje rozwiązanie językowe kreujące absurdalną wizję świata;	-analizuje i interpretuje powieść w odniesieniu do kontekstu literackiego i filozoficznego;
Dział IV 1. Mit śródziemnomorski. Esej jako forma wypowiedzi.	-zna niektóre kryteria rozpoznawania eseju; -czyta ze zrozumieniem eseju Jastruna;	analizuje eseje, odwołując się do zawartych we wskazanym tekście cech eseju;	-analizuje eseje na poziomie treści metaforycznych;	-wymienia i wyjaśnia wyróżniki eseju na podstawie definicji słownikowej; -analizuje styl wskazanego eseju;	-analizuje styl eseju pod względem funkcjonalności zastosowanych środków;
2.3. Zasady życia i twórczości według Horacego.	-zna Horacego jako poetę antycznego Rzymu; -cytuje najbardziej znane myśli horacjańskie np. <i>carpe dem</i> ;	-uzasadnia aktualność prawd życiowych Horacego;	-analizuje wybrane ody, redaguje pisemną wypowiedź o proponowanych przez Horacego wartościach;	-omawia horacjanizm jako postawę wobec życia i twórczości artystycznej;	-odnajduje i wyjaśnia wpływy filozofii antycznej na postawę twórczą Horacego;
4, Herbert <i>Lekcja łaciny</i> .	-przedstawia autora eseju; -czyta tekst, analizując jego warstwę leksykalną;	-charakteryzuje przedstawionego w eseju nauczyciela łaciny; -odwołuje się do wiedzy o eseju, określając gatunek wypowiedzi artystycznej Herberta;	-argumentuje nacechowanie emocjonalne tekstu;	-analizuje język tekstu;	-interpretuje eseje w kontekście innych wypowiedzi tego typu;

4. Iłkowiecówna, Antygono, patronki sióstr.	-określa temat utworu; -wskazuje adresata, charakteryzuje podmiot liryczny;	-analizuje język tekstu; -omawia funkcję nawiązań do greckiego mitu; -opisuje kompozycję wiersza; mitu;	-interpretuje kluczowe motywy;	-interpretuje tytuł utworu w odniesieniu do historii mitologicznej Antyfony;	-interpretuje tekst, uwzględniając kontekst historyczny;
5.6.7. <i>Antygono</i> w <i>Nowym Yorku</i> Głowackiego współczesną reinterpretacją mitu.	-opowiada przedstawioną w spektaklu historię; -zna Głowackiego jako autora dramatu; -opisuje scenografię spektaklu;	-charakteryzuje bohaterów dramatu; -odnajduje nawiązania do mitycznej Antyfony;	-analizuje aktorskie kreacje bohaterów; -analizuje i interpretuje scenografię;	-interpretuje przedstawione sytuacje z uwzględnieniem zastosowanych środków teatralnych; -analizuje język bohaterów, określa funkcję wulgaryzmów;	-porównuje kreację postaci w dramacie Głowackiego i w realizacji teatralnej;
Dział V					
1. Motyw walki postu z karnawałem.	-opisuje obraz Breugla; -czyta tekst Bachtina o literaturze karnawałowej; -czyta wiersz Kaczmarzkiego nawiązujący do obrazu Breugla;	-interpretuje postacie przedstawione na obrazie Breugla; -analizuje język tekstu Kaczmarzkiego;	-porównuje obraz i jego literacką interpretację;	-tworzy interpretację porównawczą, uwzględniając środki wyrazu w dziele plastycznym i literackim;	-tworzy oryginalny esej interpretacyjny odwołujący się do omawianych dzieł;
2. Refleksje u kresu życia – <i>Wielki Testament</i> Villona.	-wymienia tematy obecne w tekście;	-czyta i analizuje fragmenty utworu;	-zna motyw <i>ubi sunt</i> , wyjaśnia jego sens na podstawie fragmentów;	-omawia zawarty w tekście obraz ludzkiego życia;	-interpretuje teksty, odwołując się do kontekstu macierzystego i innych;
3. <i>Boska komedia</i> Dantego – wizja zaświatów.	-zna Dantego jako autora <i>Boskiej komedii</i> ; -omawia kompozycję	-przedstawia Dantego jako twórcę pogranicza epok;	-omawia alegoryczność utworu; -rozpoznaje i wyjaśnia	-interpretuje wskazane fragmenty;	-wyjaśnia kulturotwórczą rolę dzieła;

	utworu;	-omawia trójkę jako zasadę kompozycyjną tekstu;	na przykładach elementy średniowieczne i renesansowe w dziele Dantego;		
4. Gra ze śmiercią w filmie Bergmana <i>Siódma pieczęć</i> .	-rekonstruuje treść filmu; -opisuje przedstawioną w filmie rzeczywistość; -zna Bergmana jako wybitnego reżysera światowego kina;	-charakteryzuje postawę bohatera; -wymienia zawarte w filmie problemy, odwołując się do konkretnych scen;	-interpretuje tytuł filmu;	-analizuje środki filmowego wyrazu służące kreacji świata przedstawionego; -interpretuje film Bergmana jako moralitet;	--odnajduje obecne w filmie nawiązania kulturowe;

Tematy przeznaczone dla poziomu rozszerzonego oznaczone są gwiazdką*

Temat (rozumiany jako lekcja)	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca)	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna)	Wymagania rozszerzające (ocena dobra)	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra)	Wymagania wykraczające (ocena celująca)
RENEANS					
	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:
Skąd renesans?	zna pochodzenie nazwy renesans; zna czas trwania epoki; zna fragmenty dzieła Mirandoli; wie, jakie znaczenie miał wynalazek druku; czyta ze zrozumieniem tekst współczesnego uczonego o kulturze renesansu; rozpoznaje wyrazy pokrewne; gromadzi i selekcjonuje informacje dotyczące	omawia zmiany, jakie nastąpiły w stosunku ludzi do starożytności, człowieka, świata; zna znaczenie kultury antycznej jako źródła inspiracji epoki; opisuje przyczyny i skutki odkryć geograficznych; definiuje reformację i humanizm; rozumie łacińską sentencję: <i>Homo sum et nihil humanum a me</i>	omawia wydarzenia, które miały wpływ na powstanie renesansu; wie, czym były wyprawy krzyżowe i jakie przyniosły skutki; analizuje znaczenie krucjat, odkryć geograficznych i wynalazenia druku dla zmian w światopoglądzie epoki; ocenia skutki reformacji; porównuje stosunek	opisuje znaczenie kultury włoskiej dla rozwoju nowej epoki; określa skutki rozwoju szkolnictwa i drukarni w Polsce; objaśnia związek wzorca idealnego człowieka renesansu z humanizmem; samodzielnie ocenia wartości humanistyczne, takie jak: poszanowanie godności człowieka,	zna działalność Martina Lutra; ocenia światopogląd renesansowy odwołując się do doświadczeń człowieka XXI wieku;

	wskazanej postaci renesansowej; przygotowuje w zespole prezentację o wskazanej postaci renesansowej	<i>alienum esse put;</i> charakteryzuje renesansowy wzorzec idealnego człowieka; definiuje mecenat; opisuje kulturę polską w XVI wieku: szkolnictwo, drukarnie, ożywienie kulturalne; stosuje poprawnie w swoich wypowiedziach słownictwo: humanizm, humanitaryzm itp.; rozumie znaczenie Włoch jako kolebki renesansu; czyta ze zrozumieniem tekst renesansowego filozofa	średniowiecza i renesansu do starożytności, człowieka i świata; formułuje argumenty uzasadniające, że czas renesansu to złoty wiek kultury polskiej, czas ożywienia kulturalnego;	wolność, tolerancja, sprawiedliwość	
Wybitni ludzie renesansu	zna najwybitniejszych przedstawicieli kultury renesansowej i przedstawia na przykładach ich dorobek; definiuje wyrażenie <i>człowiek renesansu</i> ; stosuje je poprawnie w swoich wypowiedziach;	opisuje wszechstronny rozwój i różnorodne uzdolnienia twórców; porównuje ideał człowieka renesansu z działalnością i osiągnięciami wskazanych twórców i myślicieli; rozumie związek między światopoglądem epoki a wszechstronnym rozwojem twórców renesansu; czyta ze zrozumieniem krótki tekst filozoficzny	omawia działalność wybranych artystów i uczonych renesansu; charakteryzuje ich dorobek; rozpoznaje dzieła wybranych artystów;	definiuje irenizm, stosuje poprawnie w swoich wypowiedziach;	ocenia wpływ epoki na rozwój indywidualizmu jednostki w renesansie i współcześnie
Sztuka renesansu	zna cele sztuki	wymienia cechy	analizuje wpływ	ocenia wpływ różnych	charakteryzuje, na

	<p>renesansowej; wymienia przykłady renesansowych dzieł malarstwa, rzeźby, architektury; dostrzega pochwałę humanizmu, wielkość człowieka i jego możliwości w sztuce renesansowej;</p>	<p>renesansowej sztuki; rozpoznaje dzieła renesansowe, wybór uzasadnia; wskazuje źródła inspiracji renesansowych twórców</p>	<p>światopoglądu epoki na sztukę renesansu; porównuje dzieła renesansowe ze średniowiecznymi i starożytnymi; porównuje tematykę dzieł i jej ujęcie na podstawie prac wybranych twórców renesansowych; ocenia samodzielnie sztukę XVI wieku</p>	<p>tradycji kulturowych (np. antyk i chrześcijaństwo) na sztukę;</p>	<p>przykładzie Zamościa, miasto idealne;</p>
<p>Petrarka – piewca miłości</p>	<p>zna wybrane <i>Sonet</i>y do <i>Laur</i>y; analizuje i interpretuje wybrane <i>Sonet</i>y do <i>Laur</i>y, a zwłaszcza charakteryzuje podmiot liryczny, jego uczucia i emocje, sposób przeżywania miłości oraz adresata; opisuje wykreowany portret ukochanej; wie, czym charakteryzuje się sonet</p>	<p>omawia działalność Petrarki; ocenia postawę podmiotu lirycznego; definiuje erotyk i literaturę miłosną; definiuje paradoks i antytezę, rozpoznaje je w tekście poetyckim; stosuje poprawnie pojęcia: erotyk, liryka miłosna, paradoks, antyteza, sonet; odróżnia wykreowany obraz miłości od uczucia prawdziwego; rozpoznaje sonet wśród innych gatunków poetyckich</p>	<p>charakteryzuje obraz miłości zawarty w <i>Sonetach do Laur</i>y; objaśnia funkcję różnych środków artystycznego wyrazu, w tym antytez i paradoksów; określa, jakie miejsce zajmuje miłość w renesansowej koncepcji człowieka; porównuje miłość bohatera utworów Petrarki ze współczesnym obrazem miłości zawartym np. w filmach</p>	<p>porównuje różne tłumaczenia tego samego sonetu; definiuje i stosuje poprawnie pojęcie petrarkizm;</p>	<p>rozpoznaje i omawia wpływ Petrarki w liryce miłosnej epok późniejszych</p>
<p>Boccaccio – mistrz noweli*</p>	<p>zna treść wybranej noweli Boccaccia; charakteryzuje bohaterów noweli, ocenia ich motywy</p>	<p>zna postać Boccaccia; analizuje, jakie prawdy o człowieku odsłania omawiana nowela; stosuje poprawnie</p>	<p>opisuje kompozycję <i>Dekameron</i>; objaśnia wpływ na tematykę utworu i sposób przedstawienia</p>	<p>wie, skąd pochodzi tytuł zbioru; porównuje i ocenia funkcje literatury średniowiecznej</p>	<p>porównuje sposób przedstawienia bohatera w utworach średniowiecznych i renesansowych;</p>

	postępowania; definiuje nowelę; wymienia typowe cechy noweli w omawianym utworze;	terminy: punkt kulminacyjny, centralny motyw, „teoria sokoła”, pointa; definiuje pojęcie archaizm; zastępuje wyrażenia archaiczne obecne w tłumaczeniu ich współczesnymi odpowiednikami	bohaterów renesansowego hasła „człowiekiem jestem...”;	(funkcja parenetyczna) i literatury renesansowej (literatura zawiera prawdę o człowieku, nawet tę bolesną)	
Radosne życie poczciwego ziemianina	czyta ze zrozumieniem tekst renesansowy wykorzystując przypisy; omawia wskazane fragmenty <i>Żywota człowieka poczciwego</i> ; wie, jak renesansowy człowiek postrzegał świat i swoje w nim miejsce;	zna dorobek Mikołaja Reja i miejsce jego twórczości w polskiej literaturze; przedstawia na przykładach życie szlachcica ziemianina w harmonii z naturą i jej prawami; charakteryzuje model życia zawarty w utworze; formułuje argumenty potwierdzające obecność w utworze renesansowego optymizmu; stosuje poprawnie termin: literatura parenetyczna; objaśnia wizerunek świata i życia człowieka zaprezentowany w utworze literackim i dziele malarskim	rozpoznaje relacje między narratorem a odbiorcą w utworze Reja; wymienia cechy stylu Mikołaja Reja; charakteryzuje styl Mikołaja Reja na konkretnym przykładzie; analizuje zastosowane środki językowe – określa ich typ i funkcję,	opisuje źródła renesansowego optymizmu; porównuje poglądy ludzi średniowiecza i renesansu na życie doczesne wykorzystując poznane utwory;	ocenia renesansowy optymizm z perspektywy współczesnego człowieka, doświadczeń XX i początków XXI wieku;
Jan Kochanowski –	zna dorobek poety i	zna najważniejsze fakty	opisuje wpływ	omawia renesansową	udowadnia polskość i

<p>poeta doctus</p>	<p>miejsce jego twórczości w polskiej literaturze; zna wybrane pieśni Jana Kochanowskiego, analizuje je; charakteryzuje podmiot liryczny pieśni Kochanowskiego; zna świat wartości obecny w omawianych utworach; omawia renesansową receptę na dobre życie w wybranych pieśniach;</p>	<p>z biografii Jana Kochanowskiego; wie, dlaczego Jana Kochanowskiego nazwano <i>poeta doctus</i>; dostrzega wpływ starożytnych filozofii na pieśni Jana Kochanowskiego; charakteryzuje i ocenia postawy i wartości typowe dla omawianych pieśni; rozpoznaje hymn, sielankę, pieśń i wymienia ich cechy; wie, czym jest przerzutnia i parafraza; wskazuje w pieśni przerzutnie kierując się wskazówkami i poleceniami pomocniczymi podejmuje próbę samodzielnej analizy renesansowego tekstu poetyckiego;</p>	<p>starożytnych filozofii na pieśni Jana Kochanowskiego; przedstawia na przykładach wpływ starożytnych filozofii na twórczość Jana Kochanowskiego; rozumie istotę parafrazy poetyckiej; definiuje styl klasyczny i horacjanizm; rozpoznaje je w utworach stosuje poprawnie terminy: styl klasyczny, horacjanizm; określa funkcje przerzutni w utworze;</p>	<p>koncepcję sławy poetyckiej; porównuje pieśni Jana Kochanowskiego z poznanymi pieśniami Horacego;</p>	<p>uropejskość twórczości Jana Kochanowskiego</p>
<p>Sielanka czy nie? – Żeńcy Szymona Szymonowica*</p>	<p>zna treść omawianych fragmentów; opisuje sytuację przedstawioną we fragmencie; charakteryzuje zachowania bohaterów; odnajduje zdania mające charakter sentencji lub</p>	<p>posługuje się słownictwem wartościującym i nacechowanym emocjonalnie; przedstawia zarzuty sformułowane przez bohaterów; charakteryzuje relację</p>	<p>dostrzega analogie pomiędzy światem ludzi a światem przyrody, uzasadnia funkcję tego zabiegu; określa funkcję zastosowanego systemu wersyfikacyjnego; wskazuje elementy</p>	<p>wskazuje w utworze elementy konwencjonalne sielanki; porównuje obraz wsi wyłaniający się z utworów Reja, Kochanowskiego i Szymonowica; wykorzystuje w</p>	<p>formułuje i uzasadnia swoją opinię dotyczącą wzorców językowych w utworze;</p>

	przysłowia;	między bohaterami, opisuje ich emocje; dostrzega realizm w utworze; analizuje słownictwo zastosowane w sielance; analizuje system wersyfikacyjny utworu;	utworu, które ujawniają stosunek autora do bohaterów i opisanej sytuacji;	porównaniu wiedzy o renesansowym optymizmie	
Patriotyczna i obywatelska troska Mistrza z Czarnolasu	zna i analizuje utwory Jana Kochanowskiego o tematyce patriotycznej ocenia postawę podmiotu lirycznego; określa skutki braku postawy patriotycznej; odróżnia patriotyzm od nacjonalizmu i szowinizmu	charakteryzuje polskie społeczeństwo, idealnego władcę i patriotę na podstawie wskazanych pieśni; formułuje argumenty wynikające z utworów; rozpoznaje funkcje językowe realizowane w utworach; opisuje kompozycję mowy; wskazuje w <i>Pieśni V</i> elementy mowy; wymienia figury retoryczne; rozpoznaje figury retoryczne w pieśniach Jana Kochanowskiego; definiuje wiersz sylabiczny; rozpoznaje wiersz sylabiczny wśród innych systemów wersyfikacyjnych; stosuje poprawnie pojęcia: retoryka, figury retoryczne, wiersz	określa funkcję elementów mowy w <i>Pieśni V</i> ; określa funkcję figur retorycznych w utworach	omawia związek tematyki patriotycznej z wydarzeniami historycznymi;	omawia zadania retoryki; wymienia rodzaje mów;

		sylabiczny;			
Prorocze wizje księdza Skargi	czyta ze zrozumieniem tekst renesansowy; omawia tematykę kazania <i>O miłości ku ojczyźnie</i> ; wymienia cechy charakterystyczne kazania; opisuje obraz Jana Matejki <i>Kazanie Skargi</i> ; definiuje stylizację językową; objaśnia topos ojczysty-okrętu; ocenia postępowanie współczesnych obywateli Rzeczypospolitej	rozumie cel kazania <i>O miłości ku ojczyźnie</i> ; ocenia poglądy P. Skargi dotyczące zjawisk zagrażających bezpieczeństwu państwa; hierarchizuje wskazane przez pisarza „choroby zagrażające ojczyźnie”; zna najważniejsze figury retoryczne, wskazuje zastosowane figury retoryczne; stosuje poprawnie pojęcia: stylizacja, kazanie;	wymienia cechy stylu Skargi i stylizacji biblijnej; przedstawia na przykładach sposoby uzasadniania przez pisarza konieczności miłości ku ojczyźnie; określa funkcję figur retorycznych; rozpoznaje stylizację biblijną w <i>Kazaniach sejmowych</i> oraz we fragmentach innych utworów; poprawnie stosuje pojęcie stylizacja biblijna; analizuje obraz Jana Matejki <i>Kazanie Skargi</i>	zna dorobek Piotra Skargi ze szczególnym uwzględnieniem genezy <i>Kazań sejmowych</i> ;	
Jak poprawić Rzeczpospolitą?*	czyta ze zrozumieniem tekst renesansowy; omawia treść wskazanych fragmentów utworu Modrzewskiego; wie, czym zajmuje się publicystyka; rozpoznaje literaturę publicystyczną; stosuje poprawnie wyraz reforma	rozumie główną ideę tekstu Modrzewskiego; wymienia zarzuty pisarza wobec istniejącego stanu państwa; formułuje postulaty reform, których domaga się Modrzewski; opisuje idealny model państwa stworzony przez pisarza; ocenia poglądy autora dotyczące reform w państwie;	zna działalność i dorobek Andrzeja Frycza Modrzewskiego; objaśnia argumenty przytaczane przez pisarza w utworze <i>O poprawie...</i> ;	charakteryzuje autora tekstu na podstawie jego poglądów; uzasadnia, na czym polegało nowatorstwo poglądów Modrzewskiego i dlaczego, darzono go uznaniem w renesansowej Europie	zna fragmenty <i>Utopii</i> Thomasa Morusa; analizuje fragmenty <i>Utopii</i> Thomasa Morusa; definiuje utopię

<p>Poetycka parafraza biblijnych psalmów – Psalterz Dawidów Jana Kochanowskiego</p>	<p>analizuje omawiane psalmy; charakteryzuje człowieka i jego miejsce w świecie</p>	<p>analizuje budowę psalmów, kierując się wskazówkami i poleceniami pomocniczymi podejmuje próbę samodzielnej analizy i porównania tekstów poetyckich,</p>	<p>stosuje poprawnie termin: parafraza, porównuje tłumaczenia psalmów</p>	<p>wskazuje funkcję nawiązania do psalmów i parafraz Jana Kochanowskiego w wierszu współczesnego poety,</p>	<p>odnajduje dominantę kompozycyjną w analizowanym utworze J. Twardowskiego</p>
<p>„Żaden ociec podobno barziej nie miłował...”</p>	<p>zna genezę <i>Trenów</i> Jana Kochanowskiego; omawia tematykę poznanych <i>Trenów</i>; analizuje omawiane treny; charakteryzuje podmiot liryczny i bohaterkę <i>Trenów</i>; nazywa stany emocjonalne pogrążonego w bólu ojca;</p> <p>podejmuje próbę samodzielnej analizy porównawczej tekstu renesansowego i dwudziestowiecznego, kierując się wskazówkami i poleceniami pomocniczymi</p>	<p>ocenia zaprezentowaną w <i>Trenach</i> postawę wobec cierpienia; wie, na czym polegał kryzys renesansowego światopoglądu w <i>Trenach</i> Jana Kochanowskiego; przedstawia na przykładach zanegowane w <i>Trenach</i> przez autora wartości i postawy światopoglądowe; definiuje tren; definiuje topos <i>ubi sunt</i>; objaśnia funkcjonowanie w <i>Trenie X</i> toposu <i>ubi sunt</i>; rozpoznaje dominujące w poszczególnych trenach środki stylistyczne; stosuje poprawnie pojęcia: tren, topos <i>ubi sunt</i>;</p>	<p>określa skutki wpływu doświadczeń na filozofię życiową; określa skutki kryzysu światopoglądowego; rozumie ewolucję światopoglądu poety; określa funkcję dominujących w poszczególnych trenach środków stylistycznych; porównuje sposób wyrażania emocji w tekście literackim i dziele malarskim</p>	<p>formułuje argumenty uzasadniające powrót poety do renesansowych wartości w <i>Trenie XIX</i>; opisuje kompozycję trenów antycznych i <i>Trenów</i> Jana Kochanowskiego;</p>	<p>porównuje kompozycję trenu antycznego z kompozycją cyklu Jana Kochanowskiego, wskazuje podobieństwa układu; zna wiersz Jana Kochanowskiego <i>Epitafium Hannie Kochanowskiej</i>; analizuje <i>Epitafium Hannie Kochanowskiej</i>; zna utwory, w których widoczne są nawiązania do <i>Trenów</i> Jana Kochanowskiego;</p>

		analizuje kompozycję dzieła malarskiego oraz jego kolorystykę określa, w jaki sposób wyrażone zostały przez malarza emocje postaci;			
Człowiek – reżyser czy marionetka?	zna i analizuje wskazane fraszki Jana Kochanowskiego; rozpoznaje postawę podmiotu lirycznego wobec wartości szczególnie cenionych przez ludzi (<i>O żywocie ludzkim</i>) i możliwości ludzkiego poznania (<i>O mądrości</i>);	objaśnia tytuły fraszek; opisuje topos <i>theatrum mundi</i> ; wyjaśnia, dlaczego człowiek został nazwany „bożym igrzyskiem”; wymienia cechy fraszki	charakteryzuje koncepcję losu człowieka zawartą we fraszkach; omawia późnorennesansowy sceptycyzm; określa funkcję toposu świata-teatru we fraszce <i>O żywocie ludzkim</i> ; ocenia, czy postawa podmiotu lirycznego fraszek bliższa jest tej w <i>Trenach</i> czy w <i>Pieśniach</i> ; porównuje koncepcję Boga zawartą we fraszkach z wyobrażeniami Stwórcy w innych utworach Jana Kochanowskiego	określa wpływ późnorennesansowego sceptycyzmu na koncepcję świata i człowieka, relacje między człowiekiem a Bogiem;	formułuje argumenty uzasadniające wyrażoną opinię dotyczącą relacji między Bogiem a człowiekiem zaprezentowanych we fraszkach i w pieśniach;
Szekspir – genialny znawca duszy ludzkiej	zna treść <i>Makbeta</i> ; analizuje dramat Szekspira; charakteryzuje bohaterów; określa motywy ich postępowania; rozumie i opisuje rolę	zna dorobek Szekspira i miejsce jego twórczości w literaturze; rozpoznaje i nazywa wartości cenione przez bohaterów; ocenia postępowanie bohaterów, ich wybory;	omawia genezę <i>Makbeta</i> ; opisuje teatr za czasów Szekspira; analizuje wizję świata i człowieka wyłaniającą się z utworu; objaśnia Szekspirowską	zna <i>Appendix</i> Stanisława Barańczaka; porównuje dramat szekspirowski z dramatem antycznym (szczególnie kreację bohaterów, ich wpływ na własne życie);	określa funkcję nawiązań do twórczości Szekspira w literaturze polskiej

	Lady Makbet; omawia cechy dramatu szekspirowskiego; definiuje perswazję; czyta ze zrozumieniem tekst popularnonaukowy dotyczący teatru elżbietańskiego;	wymienia środki perswazji; rozpoznaje charakter perswazyjny wskazanych scen; wskazuje w tekście środki perswazji; przedstawia na przykładach cechy dramatu szekspirowskiego; zna przykładowe utwory, w których obecne są nawiązania do twórczości Szekspira; ocenia współczesne koncepcje inscenizacji <i>Makbeta</i>	koncepcję natury ludzkiej; objaśnia funkcję świata nadprzyrodzonego w utworze; uzasadnia uniwersalizm i ponadczasowość dramatu;		
BAROK					
Barok – epoka oryginalna	zna pochodzenie nazwy epoki; zna czas trwania epoki; definiuje kontrreformację; stosuje poprawnie pojęcie kontrreformacja; czyta ze zrozumieniem tekst historyka literatury o epoce	omawia wydarzenia, które miały wpływ na powstanie baroku; wie, czym wyróżniała się barokowa koncepcja świata i człowieka; wskazuje skutki kontrreformacji;	zna czas trwania wewnętrznych faz epoki; analizuje znaczenie kryzysu religijnego, soboru w Trydencie i działalności jezuitów dla zmian w światopoglądzie epoki; rozumie przyczyny ukształtowania się odmiennych postaw ludzi baroku wobec życia; ocenia skutki kontrreformacji; porównuje stosunek	opisuje działalność Towarzystwa Jezusowego; ma świadomość związków religii, kultury i światopoglądu itp.	ocenia światopogląd barokowy odwołując się do doświadczeń człowieka XXI wieku, rozumie pojęcie gongoryzm

			baroku i renesansu do człowieka i świata;		
Pascal – genialny matematyk i filozof	zna fragmenty <i>Myśli</i> Pascala	czyta ze zrozumieniem tekst filozoficzny; charakteryzuje obraz człowieka;	opisuje koncepcję człowieka i świata zawartą w <i>Myślach</i> Pascala; omawia dorobek Pascala	analizuje samodzielnie tekst filozoficzny; porównuje poglądy Pascala z poglądami myślicieli renesansu	ocenia poglądy barokowego filozofa, przywołując zasadne argumenty
Sztuka baroku	zna cele sztuki barokowej; zna najwybitniejszych twórców sztuki baroku i ich dzieła; przygotowuje w zespole projekt dotyczący twórcy barokowego	wymienia cechy charakterystyczne dzieł barokowych; rozpoznaje dzieła barokowe, wybór uzasadnia; charakteryzuje – na konkretnych przykładach – malarstwo, rzeźbę i architekturę barokową; czyta ze zrozumieniem tekst historyka sztuki dotyczący sztuki baroku; gromadzi i selekcjonuje wiadomości dotyczące barokowych twórców i ich dorobku; rozumie, że piękno to wartość względna	omawia źródła i inspiracje sztuki barokowej; rozumie i analizuje wpływ światopoglądu epoki na sztukę baroku; porównuje sztukę barokową ze sztuką renesansu i średniowiecza	określa wpływ odkryć naukowych na sposób przedstawiania człowieka i świata w sztuce baroku; ocenia samodzielnie sztukę XVII wieku	ma świadomość związków sztuki z czynnikami pozaartystycznymi
<i>Vanitas vanitatum et omnia vanitas</i>	zna i analizuje wybrane sonety Mikołaja Sępa-Szarzyńskiego; charakteryzuje podmiot i adresata omawianych sonetów; wymienia cechy sonetu	określa relacje między podmiotem i adresatem w omawianych sonetach; wyjaśnia, jaką rolę w życiu człowieka odgrywa Bóg;	określa funkcję swoistej konstrukcji podmiotu lirycznego (my – ja); objaśnia poetyckie peryfrazy; określa funkcję zastosowanych	przywołuje właściwe konteksty filozoficzne; dostrzega związek między wybranym gatunkiem utworu a charakterem wypowiedzi;	analizuje i interpretuje wiersze Józefa Baki; porównuje sposoby ukazania tego samego motywu w dziełach różnych sztuk; samodzielnie analizuje

		<p>przedstawia na przykładach przeciwników, wobec których został postawiony człowiek (<i>Sonet III</i>);</p> <p>charakteryzuje obraz człowieka i świata wyłaniający się z sonetów;</p> <p>definiuje peryfrazę i inwersję składniową;</p> <p>rozpoznaje peryfrazy;</p> <p>wskazuje inwersję składniową;</p> <p>formuluje argumenty uzasadniające, że analizowany utwór jest sonetem;</p> <p>rozpoznaje poezję religijną</p> <p>zna treść poznanych utworów;</p> <p>wyjaśnia pochodzenie motywu <i>vanitas</i>;</p> <p>rozumie barokową koncepcję życia;</p> <p>analizuje i interpretuje wiersze Daniela Naborowskiego;</p> <p>analizuje dzieła malarskie wykorzystując wskazówki;</p> <p>rozpoznaje barokowe środki stylistyczne;</p> <p>rozpoznaje motyw <i>vanitas</i> w sztuce epok</p>	<p>środków językowych w kreowaniu obrazu świata i człowieka</p>	<p>porównuje wyłaniający się z sonetów obraz człowieka i świata z wizerunkiem tegoż w <i>Pieśniach</i> Jana Kochanowskiego;</p> <p>gromadzi i selekcjonuje cechy poezji Sępa-Szarzyńskiego, które łączą ją z twórczością renesansową i te, które różnią</p> <p>opisuje związek motywu <i>vanitas</i> z barokową koncepcją życia;</p> <p>omawia związek motywu przemijania ze średniowieczną koncepcją życia oraz filozofią B. Pascala</p>	<p>dzieła malarskie</p>
--	--	---	---	---	-------------------------

		późniejszych; analizuje i interpretuje utwory nawiązujące do motywu <i>vanitas</i>			
Barokowe ogrody miłości	zna przedstawicieli polskiego nurtu dworskiego; wymienia cechy baroku dworskiego i marinizmu; zna treść analizowanych tekstów Morsztyna i Naborowskiego	formułuje hipotezy interpretacyjne dotyczące tematyki omawianych wierszy barokowych; charakteryzuje podmiot liryczny i adresata; określa relacje między nimi; nazywa uczucia ujawniane w wierszach; charakteryzuje obraz kobiet i miłości wyłaniający się z wierszy barokowych; ocenia podstawowy cel poezji marinistycznej; zadziwienie czytelnika; czyta ze zrozumieniem tekst badacza literatury dotyczący barokowego konceptu; definiuje pojęcia: hiperbola, koncept, kontrast, anafora, inwersja składniowa, gradacja, sumacja; rozpoznaje w wierszach: hiperbolę, koncept, kontrast, anaforę, inwersję składniową, gradację, sumację;	charakteryzuje barok dworski; rozpoznaje utwory należące do baroku dworskiego; wie, jaki był wpływ poezji marinistycznej na polską poezję dworską; analizuje kompozycję wierszy barokowych; określa funkcję barokowych środków stylistycznych w utworze; analizuje barokowy obraz przedstawiający kobiety, uwzględniając pytania pomocnicze; opisuje kanony piękna w różnych epokach	wskazuje różnice między wierszami renesansowymi i barokowymi; formułuje argumenty potwierdzające, że poezja Morsztyna jest jednocześnie zmysłowa i intelektualna; przedstawia na przykładach podobieństwa między wierszami Morsztyna i Naborowskiego; charakteryzuje współczesne kanony piękna	zna współczesne nawiązania do baroku; analizuje współczesny wiersz nawiązujący do baroku

		rozpoznaje sonet, wskazuje jego cechy w utworze			
Molier – mistrz komedii klasycznej	zna treść <i>Świętoszka</i> ; streszcza <i>Świętoszka</i> ; charakteryzuje bohaterów komedii	wyjaśnia znaczenie pojęcia komizm; omawia różne rodzaje komizmu; charakteryzuje komedię jako gatunek literacki; przedstawia na przykładach różne rodzaje komizmu; analizuje komedię Moliera; określa motywy postępowania bohaterów; rozpoznaje i nazywa wartości cenione przez bohaterów; rozumie i opisuje zjawisko ośmieszane w utworze Moliera; definiuje pojęcia: obłuda i hipokryzja; czyta ze zrozumieniem współczesny tekst dotyczący dramatu Moliera	stosuje poprawnie pojęcia: obłuda, hipokryzja; rozdziela znaczenie słów: świętoszek, święty, świątobliwy; stosuje je we właściwym znaczeniu	dostrzega artyzm <i>Świętoszka</i>	opisuje teatr barokowy
Błądny rycerz Don Kichote*	zna treść utworu Cervantesa (lub jego fragm.); streszcza utwór; charakteryzuje bohaterów	określa motywy postępowania bohaterów; rozpoznaje i nazywa wartości cenione przez bohaterów; porównuje postawy bohaterów	wskazuje tradycyjne motywy wędrowne, wyjaśnia, na czym polega etos rycerski; wyjaśnia, na czym polega wyolbrzymienie cech postaci, wyjaśnia, na czym	wyjaśnia, czemu służy wyolbrzymienie cech postaci, wyjaśnia, czemu służy karykaturalność i parodia w utworze	wyjaśnia etymologię archaizmu znaczeniowego „błądny rycerz”; dostrzega stereotyp rycerza utrwalony w związkach frazologicznych, na przykładzie znaczeń

			polega karykaturalność i parodia w utworze		związanych z wyrazem „rycerz” wyjaśnia, czym jest stereotyp językowy
Fenomen sarmatyzmu	charakteryzuje szlachcica Sarmatę oraz szlacheckie obyczaje; opisuje strój szlachecki oraz szlachecką ceremonię pogrzebową; rozpoznaje portret trumienny; wskazuje cechy charakterystyczne dla ubioru szlachcica	charakteryzuje zjawisko sarmatyzmu; wskazuje zjawiska charakterystyczne dla kultury polskiej szlachty żyjącej w XVII wieku; odróżnia zalety szlachty od jej wad, analizuje współczesne teksty poświęcone obyczajowości sarmackiej, np. strojom szlacheckim oraz ceremonii pogrzebowej, analizuje dzieła malarskie	objaśnia etymologię słów: Sarmata, sarmatyzm, sarmacki; określa, jakie zmiany zaszły w sposobie pojmowania szlacheckich wartości; wyjaśnia genezę portretów trumiennych; określa ich cechy charakterystyczne;	syntetyzuje wiedzę z różnych źródeł; przetwarza informacje, formułuje wnioski; ma świadomość ewolucji wizerunku Sarmaty	uczestniczy w dyskusji na temat kultury szlacheckiej, którą potrafi ocenić, uzasadnia swoje sądy
Wacław Potocki – oświecony Sarmata*	przedstawia biografię poety; zna treść wierszy Wacława Potockiego; definiuje pojęcie: nurt ziemiański	analizuje i interpretuje wiersze Wacława Potockiego; charakteryzuje postawę polskiej szlachty opisaną w wierszach Potockiego	rozpoznaje w wierszach Potockiego cechy charakterystyczne dla nurtu ziemiańskiego;	charakteryzuje stosunek Potockiego do sarmatyzmu	
Pisane na użytek własny	zna treść <i>Pamiętników</i> (fragm.) Jana Chryzostoma Paska; przedstawia problematykę utworu Paska; omawia biografię twórcy	analizuje i interpretuje fragmenty dzieła Jana Chryzostoma Paska; charakteryzuje szlachcica Sarmatę; analizuje tekst współczesny dotyczący barokowych pamiętników; zna treść wybranych listów Jana III	wymienia cechy charakterystyczne dla barokowego pamiętnikarstwa	rozpoznaje cechy charakterystyczne stylu J. Ch. Paska; rozpoznaje cechy stylu barokowego	porównuje wizerunek królowej Marysieńki przedstawiony przez malarza i wyłaniający się z listu króla

		Sobieskiego			
Kontynuacje, nawiązania...	zna treść utworów późniejszych epok nawiązujących do tradycji sarmackich	definiuje pojęcie: epistolografia, rokosz; analizuje listy Jana III Sobieskiego; charakteryzuje portret Sarmaty przedstawiony w dziełach epok późniejszych, wskazuje cechy negatywne i pozytywne szlachcica Sarmaty	interpretuje utwory epok późniejszych dokonujące rozrachunku z tradycją polskiej szlachty sarmackiej	ocenia postawę szlachcica Sarmaty; rozpoznaje nawiązanie do sarmackiej kultury szlacheckiej we współczesnych tekstach kultury	porównuje sposób przedstawiania Sarmaty w różnych tekstach

Plan wynikowy podlega ewaluacji.